

DCMR Milieudienst Rijnmond
T.a.v.: Adviesloket Ruimtelijke Ontwikkeling
Postbus 843
3100 AV Schiedam

E-mail: zienswijze@dcmr.nl

Betreft: Zienswijze windpark Brielse Maasdijk

Nissewaard, 13 februari 2021

Geachte heer/mevrouw,

Als bewoner en derhalve direct betrokkene dien ik deze zienswijze in op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau ten aanzien van het Windpark Brielse Maasdijk. Als bewoner maak ik mij ernstig zorgen over dit voorgenomen plan en voel ik mij genoodzaakt om een zienswijze in te dienen. Mijn zorgen hebben betrekking op de gezondheidsrisico's als gevolg van de plaatsing van windturbines. Hierbij maak ik mij zorgen om het hanteren van de Nederlandse normen om windturbines op een afstand van slechts 500 meter van de bebouwing te realiseren. Ik zal hieronder mijn standpunt nader toelichten.

In het MER zal worden wordt onderzocht wat de effecten zijn van de opstelling van verschillende hoeveelheden windturbines. De minimale opstelling moet voldoen aan de opgave om tenminste 18 MW te realiseren. Dit betekent dat er tenminste 4 tot mogelijk 9 windturbines geplaatst zullen worden.

In het MER worden, om alle bandbreedtes in dimensies van windturbines af te dekken, twee scenario's onderzocht met een variërend aantal turbines van 9, 7, 5 of 4. Scenario A is het hoge scenario waarin de tiphoogte van de turbines maximaal 220 meter en minimaal 180 meter is en de rotordiameter maximaal 150 meter en minimaal 130 meter. Scenario B is het lage scenario waarbij de tiphoogte lager is: minimaal 150 meter en maximaal 180 meter. Ook de rotordiameter is kleiner dan in scenario A namelijk minimaal 115 meter en maximaal 135 meter.

In mijn reactie zal ik met name uitgaan van de grootste variant, te weten een windturbine van 220 meter. Dit komt overeen met wat in de notitie staat over windturbinelocaties op land, waarvan bekend is dat energie het meest efficiënt wordt opgewekt (energie per m² rotorblad) door middel van turbines met een hogere ashoogte en grotere rotordiameter (beide vanaf 110 meter). Indien er een lager variant wordt overwogen verzoek ik u om mijn bezwaar zo te lezen dat te allen tijde wordt uitgegaan van de internationaal door wetenschappers erkende formule 10 keer de tiphoogte.

Onduidelijke normen

Ik maak mij zorgen om de normen die gehanteerd zullen worden voor het berekenen van de MER rapportage. Volgens de NRD zullen de MER berekeningen op geluid kwantitatief zijn, dus in meetbare gegevens. Ik vraag u daarom welke normen u hierin stelt te gaan volgen voor deze berekeningen? Zijn dit de normen zoals vastgesteld door de Nederlandse overheid of zult u andere normen gaan hanteren, zoals bijv. de vaker gehanteerde norm voor 10 keer de tiphoogte? En hoe denkt u de geluidsnorm te berekenen? Op basis van jaargemiddelden? Beseft u de gevolgen voor geluidsoverlast bij dagen én nachten van langdurige harde wind?

Gezondheid

Ik maak mij zorgen om de gezondheid van mij en mijn burens als de windturbines volgens de Nederlandse normen worden gerealiseerd en daarmee binnen 2000 meter van mijn woning komen. De afstandsnormen in de regelgeving zijn sinds 2010 voor omwonenden dusdanig ongunstig aangepast dat de daadwerkelijke bescherming tegen gezondheids- en milieuschade in het geding is. Van effectief onderzoek vooraf aan de besluitvorming over windturbineparken is geen sprake. Ondanks dat EU richtlijnen, waaronder vooral de Strategische Milieu Beoordeling Richtlijn (SMB) uit 2001, dit onderzoek aan de Nederlandse overheid wel voorschrijven. Inmiddels wordt in rechtszaken de Nederlandse bestuursorganen nalatigheid verweten. Daarnaast zijn bij onder meer de Raad van State in beroepszaken tegen de planning van windturbineparken prejudiciële vragen opgeworpen aangaande de plicht tot uitvoering van de EU richtlijnen. Dit mede naar aanleiding van een recente uitspraak op 25 juni 2020 van het Hof van Justitie van de EU.

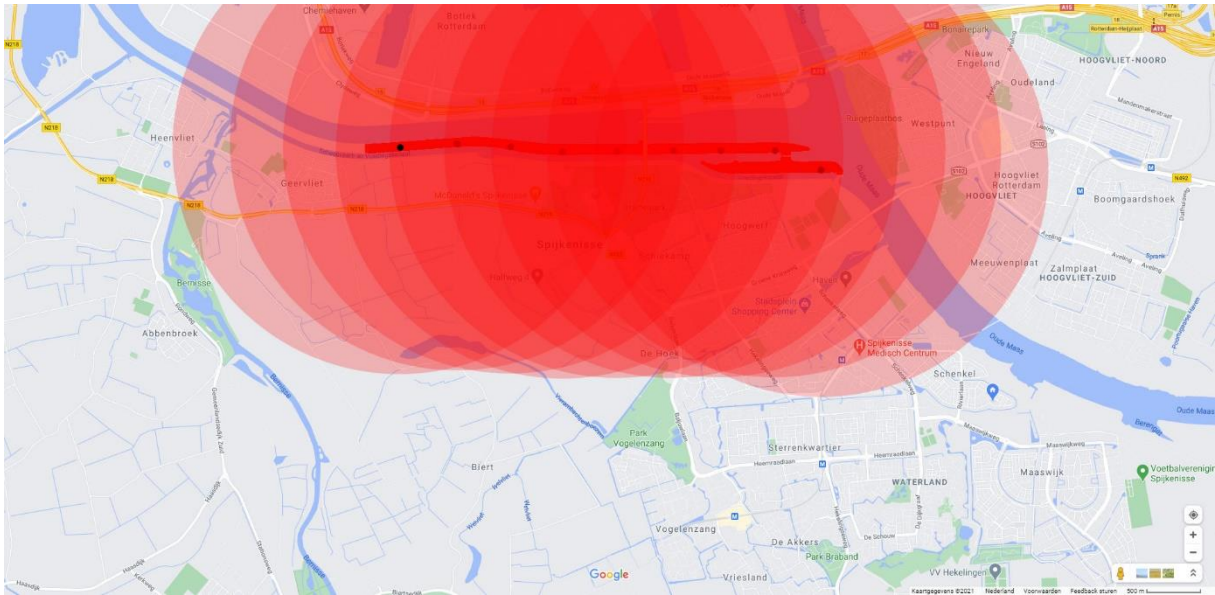
Uit onderzoek bij eerdere windparken, o.a. door audioloog Dr. Ir. Jan A.P.M. de Laat van het Leids Universitair Medisch Centrum komt naar voren dat windparken een effect kunnen hebben op de gezondheid van mensen. In het prille verleden toen windturbines gebouwd werden die niet hoger waren dan 110 meter (tiphoogte), werden nog maar weinig klachten gehoord, behalve heel dichtbij de turbine. Hierover werd door het RIVM gerapporteerd in 2015 en 2017. Aan de Brielse Maasdijk gaat het echter om windturbines met een mogelijke tiphoogte van minimaal 150 tot maximaal 220 meter hoogte met een generatorvermogen in de orde grootte van 3,6 en 5 MW.

Uit voorlopige conclusies van Dr. Ir. De Laat in 2018 is er sprake van te hoog risico op het ontstaan van slapeloosheid, concentratieverlies, druk op de oren c.q. het hoofd, hoofdpijn en/of spanningen (stress) – wat soms lijkt op zeeziekte – als niet aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. Dit laatste hangt vaak samen met de stroom van klachten die bewoners van huizen in de nabije omgeving van een windturbinepark zullen melden als niet wordt voldaan aan verschillende criteria t.a.v. de locatie van de windturbines.

De mens hoort pas geluid vanaf een toonhoogte van 50 Hz. Het geluid hieronder, infrasoon, horen we niet. Toch vangt het lichaam dit geluid wel op. In het binnenoor, waar het evenwichtsorgaan zit. Het lichaam van iemand die hier langere tijd aan wordt blootgesteld, kan in de war raken. Hierdoor ontstaat een gevoel dat lijkt op zeeziekte. Hierdoor kan iemand misselijk en duizelig worden, gedesoriënteerd raken, darmklachten krijgen of duizeligheid ontwikkelen. Bij heel lange blootstelling kunnen zelfs zwaardere klachten ontstaan, waardoor het gevoel en 'psychisch welbevinden' wordt aangetast.

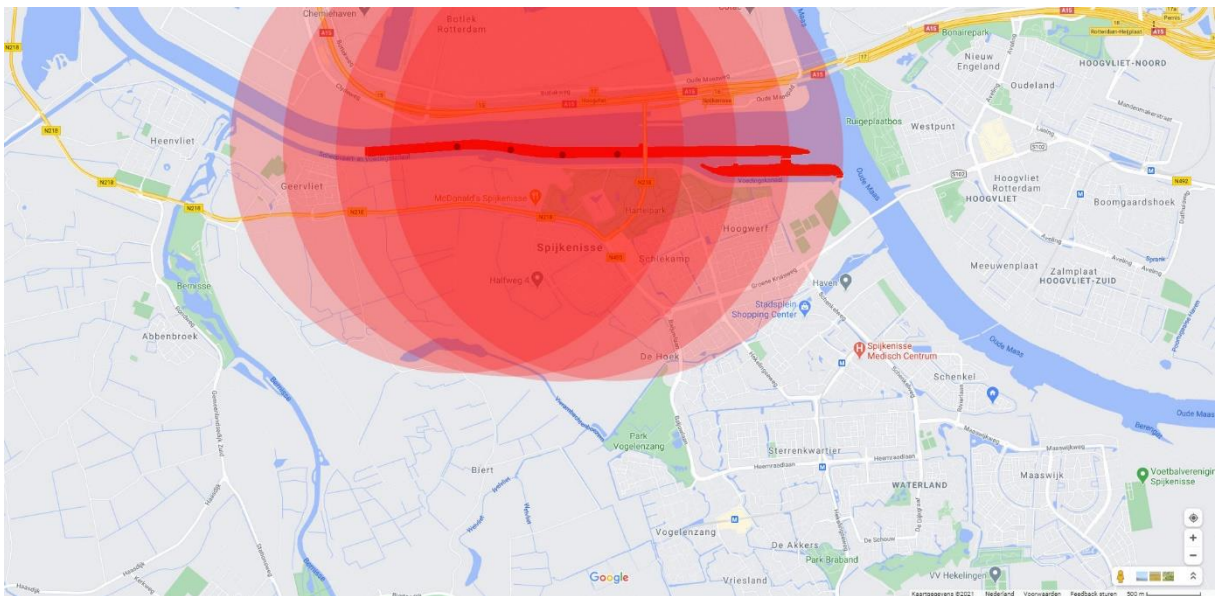
Afstand woningen tot windturbines

Internationale onderzoekers adviseren daarom om bij hoge krachtige windturbines een veilige bufferzone aan te houden met een straal van 10x de tiphoogte van de molen. Dat wil zeggen in het geval van windpark Brielse Maasdijk een afstand van 1500 tot 2200 meter. In bijgevoegde afbeelding kunt u zien wat dit betekent voor de huidige plannen.

Figuur 1: Het gebied in een straal van 2000 meter rond de 9 windturbines

In het geval er 9 windturbines (figuur 1) zullen worden geplaatst, dan zal bij een hoogte van 220 meter een groot deel van Spijkensisse-Noord, Vierambachten, De Hoek, Centrum, De Elementen, Gildenwijk en een deel van de Schenkel hinder kunnen ondervinden van laagfrequent geluid. Ook Geervliet en Heenvliet worden hierdoor geraakt, aangezien deze locaties binnen de contour van 2000 meter vallen, zoals gesteld in de formule 10 keer de tiphoogte.

Figuur 2: Het gebied in een straal van 2000 meter rond 4 windturbines

Ook indien de gemeente kiest voor een variant met 4 windturbines zullen met deze norm, 10x de tiphoogte, meerdere wijken waaronder Spijkensisse-Noord, Vierambachten en een deel van het centrum binnen het risicogebied vallen. Daarnaast ondervindt ook Geervliet overlast.

Op dit moment werkt Dr. Ir. De Laat samen met enkele collega's aan een systematische review op het gebied van windturbinegeluid, welke in een afrondende fase zit. Daarop vooruitlopend waarschuwt hij er al voor om windturbines niet te dicht bij woonwijken te plaatsen¹.

De Nederlandse normen om geen windturbines te plaatsen binnen een straal van 400 tot 500 meter zijn achterhaald en gebaseerd op oude windturbines met een veel lagere tiphoogte. Zo hanteert Polen sinds juli 2016 de regel dat de afstand tot woonbebouwing minimaal 10x de tiphoogte van de windturbine moet zijn. In Duitsland is de minimale afstand voor windturbines tot bebouwing 1000 meter. Echter in Beieren, notabene voorloper in windenergie, heeft de federale overheid in 2016 besloten dat de minimale afstand tussen turbines en bewoning tienmaal de tiphoogte moet bedragen.

Zowel in Denemarken als Wallonië bedraagt de minimale afstand tot de bebouwing vier maal de tiphoogte van de turbine. In Denemarken dient men zelfs een financiële compensatie te verkrijgen ter compensatie van de waardevermindering van de woning, indien deze zich binnen de straal van zes maal de hoogte van de turbine bevindt. Tenslotte, de minimale, wettelijk bepaalde afstand tot de bewoning in Frankrijk bedraagt 500 meter, maar in veel gevallen wordt zelfs een afstand van 1500 meter geopperd en gehanteerd.

Het is daarom dat de diverse overheden in Nederland, notabene het meest dichtbevolkte land van Europa, hierin niet achter kunnen blijven, omwille van de gezondheid van haar bewoners.

Gemiddeld geluid

In de MER zal ook worden gekeken naar de geluidsoverlast van het geluid dat wel hoorbaar is. Zo valt er op pagina 31 te lezen: "Bij het bepalen van de effecten worden de geluidscontouren in beeld gebracht in drie klassen. Dit betreft de wettelijke norm voor windturbinegeluid, Lden 47 dB, de door de WHO geadviseerde norm van Lden 45 dB en aanvullend Lden 42 dB ter vergelijking van de alternatieven. Daarnaast wordt de geluidsnorm voor de nachtperiode, Lnight 41 dB, bepaald. Per variant worden het aantal gehinderden en ernstig gehinderden binnen deze contouren bepaald. Tevens zal worden aangegeven of aan de wettelijke voorschriften voor geluid kan worden voldaan en of hiertoe mitigerende maatregelen vereist zijn."

Graag wil ik u er op wijzen, mede uit de SMB-richtlijn 2001/42² volgt, dat windturbines pas mogen worden vergund als vooraf met wetenschappelijke zekerheid is vastgesteld dat plaatsing en exploitatie de gezondheid van de mens en diens leefomgeving wordt beschermd of verbeterd. Daaruit volgt dat verslechtingen niet zijn toegestaan. Dat geldt zowel voor de individuele gezondheid als voor de volksgezondheid.

Al bij het formuleren van de normen in genoemde regelingen was volgens het RIVM al duidelijk dat ten minste 9% van alle omwonenden mogelijk schade aan de gezondheid ondervindt. Dat betekent dat toen al dergelijke vergunningen niet hadden mogen worden afgegeven. Dat klemt te meer nu het toen in de praktijk windmolens met een tiphoogte van circa 75 meter betrof, terwijl er inmiddels vergunningen worden afgegeven voor turbines met een tiphoogte van 270 meter en de turbines ook steeds dicht bij woningen worden geplaatst.

¹ EenVandaag: [Windturbines te vaak te dicht bij woonwijken, blijkt uit onderzoek: 'Voorkom leed door goed te plannen'](#)

² <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2001/42/oj>

Daarbij komt dat deze normen jaargemiddelden betreffen. Dat betekent dat 0 dB op een windstille dag net zo veel wordt meegerekend als meerdere dagen met harde wind en bijbehorend geluidsoverlast van meer dan 40 dB.

Bescherming van de gezondheid van de mens is een grondrecht, zowel internationaal, als nationaal. Ook daarom verzoek ik u om de afstand van 10 keer de tiphoogte aan te houden, om de overlast voor mij als omwonende ook op dagen met harde wind beperkt te houden. Naast het geluid van de windturbines hebben wij immers ook al overlast van de havenindustrie. Dit voelt dan ook als een inperking van mijn woongenot.

Lichthinder

In de NRD staat beschreven dat verlichting van de turbines mogelijk nodig is voor vliegveiligheid. Hierbij maak ik mij zorgen over de lichtvervuiling die zal plaatsvinden, welke mogelijk invloed kan hebben op mijn nachtrust. Ik vraag u dan ook de overlast hiertoe zoveel mogelijk te beperken.

[Ruimte voor eigen input, aanvullende opmerkingen bewoner c.q. indiener zienswijze, deze tekst verwijderen voor verzending]

Conclusie

Al met al concluderend verzoek ik u om de plaatsing van windturbines op de locatie Brielse Maasdijk te heroverwegen of dermate lage windturbines te plaatsen dat de geadviseerde norm 10x de tiphoogte nergens rond de bebouwing overschreden wordt en de volksgezondheid gegarandeerd kan worden.

Met vriendelijke groet,

[Naam bewoner]

[Adres]

[Postcode en Woonplaats]

[Eventueel telefoonnummer]

[Eventueel mailadres]